INFORMACIJSKA DRUŽBA – IS'2013
11. oktober 2013
VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE V INFORMACIJSKI DRUŽBI

Računalniška tehnologija – most od človeka do sočloveka

Computer Technology – A Bridge Between People

Dragica Brinovec
OŠ Primoža Trubarja Laško, Slovenija
dragica.brinovec@oslasko.si

Povzetek

Prispevek prikazuje nekaj praktičnih primerov uporabe učnega okolja Moodle na predmetni stopnji pri pouku slovenščine v osnovni šoli, in sicer s poudarkom na sodelovalnem delu in medsebojnem učenju. Gre za uporabo računalniške tehnologije, ki ima v našem primeru izrazito dodano vrednost: povezovanje in sodelovanje ter razvijanje pozitivnih medsebojnih odnosov ob sočasnem premagovanju časovnih, geografskih in kulturnih mej.

Ključne besede: računalniška tehnologija, sodelovanje, Moodle, slovenščina

Abstract

The following article illustrates some practical examples of the use of the learning environment Moodle for the middle school level of Slovenian Language course, emphasizing cooperative work and interactive learning. It is an example of the use of computer technology which, in our case, has an important added value: interaction, collaboration, and development of positive relationships while surmounting time, geographical and cultural boundaries.

Keywords: Computer technology, collaboration, Moodle, Slovenian language

1 Uvod

Še ni dolgo tega, ko so se po različnih forumih v spletnih skupnostih odvijale debate o uporabi digitalne tehnologije pri pouku. Pri tem so zlasti tisti učitelji, nenaklonjeni rabi sodobne učne tehnologije, iskali najrazličnejše dokaze, da digitalna tehnologija ne bo nikoli nadomestila pristnega osebnega stika s knjigo. Še glasnejše pa so bile tiste razprave, češ da računalnik (in z njim povezana IKT-tehnologija) odtujuje … Če smo še nekaj let nazaj govorili, da tisti, ki komaj razmišljamo o preklopu iz analognega v digitalno, poučujemo izrazito digitalno generacijo, danes hočeš-nočeš ugotavljamo, da IKT na vsakem koraku

preveva naše tudi življenje odraslih. Tako si brez IKT ne moremo predstavljati tudi učenja in poučevanja. Računalnik in projektor sta bolj ali manj v vsaki učilnici že osnovna oprema, vse drugo je le še niansa.

Če smo še pred kakšnim dobrim desetletjem tožili, da nimamo primernih dodatnih gradiv za pouk, smo se danes znašli pred povsem drugačnim problemom: kako vse to ponujeno gradivo in z njim povezano računalniško tehnologijo osmisliti – kdaj, kje, kako in s kakšnim namenom uporabiti pri pouku. Ravno zaradi tega pa se je sodobni učitelj, zlasti tisti z dvajset in več let delovno dobe, znašel pred zahtevno nalogo – razvijati svojo e-kompetentnost. Le na ta način bo namreč kos sodobnim trendom učenja in poučevanja: transmisijski model zamenjal s transformacijskim ter ustvaril premik poučevanja od kulture individualizma h kulturi partnerstva in sodelovanja (ob hkratnem razvijanju računalniške, digitalne in informacijske pismenosti).

2 Sodelovalno delo pri slovenščini v osnovni šoli

V nadaljevanju bodo predstavljene nekatere oblike sodelovanja pri slovenščini na v osnovni šoli, in sicer in sicer znotraj spletne učilnice Moodle. Gre za preverjene oblike, ki jih že več let uspešno prakticiram z učenci. Sploh pa bi rada poudarila, da gre za načine dela, ki jih brez uporabe računalniške tehnologije ne bi bilo mogoče izvesti.

2.1 Dejavnost Slovar (v preobleki)

Ta dejavnost je v spletni učilnici sicer v osnovi namenjena skupnemu spoznavanju novih pojmov, razlagi, definicijam, urejanju v sisteme … Lahko pa jo z malo domišljije uporabimo tudi za razvijanje ustvarjalnega in poustvarjalnega dela pri pouku književnosti. Zaradi njene uporabnosti in transparentnosti jo uporabim vsaj enkrat na leto v posameznem razredu. Tako je ta dejavnost zelo primerna za pisanje in objavljanje individualnih izdelkov učenca, ki jih želi dati na vpogled tudi ostalim. Le ti imajo v primeru sošolca pozitiven zgled. Hkrati pa omenjene izdelke vedno uporabim tudi kot demonstracijo za učenje pravopisa in digitalno opismenjevanje. Opisala bom dejavnost, ki sem jo izvedla s šestošolci, in sicer na primeru literarnega poustvarjanja odlomka iz dramske igre Žarka Petana – Poslednja vojna Njegovega veličanstva:

- učencem najprej podam ustrezna navodila;

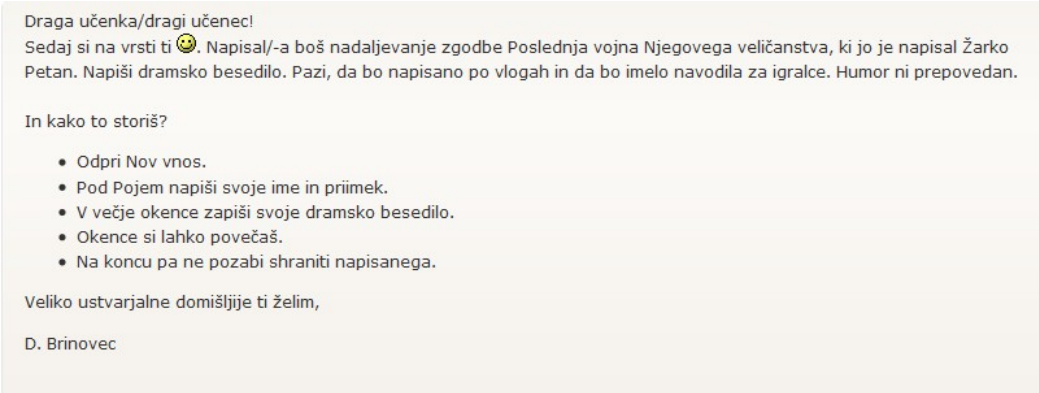

Draga učenka/dragi učenec!
Sedaj si na vrsti ti ☺. Napisal/-a boš nadaljevanje zgodbe Poslednja vojna Njegovega veličanstva, ki jo je napisal Žarko Petan. Napiši dramsko besedilo. Pazi, da bo napisano po vlogah in da bo imelo navodila za igralce. Humor ni prepovedan.

In kako to storiš?

- Odpri Nov vnos.
- Pod Pojem napiši svoje ime in priimek.
- V večje okence zapiši svoje dramsko besedilo.
- Okence si lahko povečaš.
- Na koncu pa ne pozabi shraniti napisanega.

Veliko ustvarjalne domišljije ti želim,

D. Brinovec

Slika 2: Primer navodil za dejavnost Slovar
(Ž. Petan: Poslednja vojna Njegovega veličanstva).

- sledijo oddaje posameznih nalog, ki jih vidijo vsi učenci in jih lahko ustrezno komentirajo;

Poslednja vojna Njegovega veličanstva

(Pridejo dekleta.)

Vse: *Dobro jutro, gospod Narednik.*

(Naenkrat pride gospa.)

Narednica: *Dober dan, gospod Narednik.*

Narednik: *Dober dan vsem.*

Prvo dekle: *Gospod Narednik, kdo pa je ta gospa?*

Narednik: *To bo vaša nova narednica ta teden.*

Vse: *Zakaj pa?*

Narednik: *Ker grem na počitnice za en teden. Adijo!*

Drugo dekle: *Gospod narednik, lepo se imejte!*

(Čez nekaj časa ...)

Narednica: *Ajmo, babe, gremo na fronto!*

Tretje dekle: *Jaz ne morem na fronto.*

Narednica: *In zakaj ne?*

Tretje dekle: *Ker moram jesti.*

Slika 3: Primer literarnega poustvarjanja
(nadaljevanje zgodbe v obliki dramskega besedila).

- nadaljevanje poteka v klasični učilnici, ko vsako oddano besedilo (seveda v daljšem časovnem obdobju) najprej (frontalno, projicirano) pravopisno in jezikovno uredimo, še prav posebno pa smo pozorni še na stičnost ločil. Ko je besedilo povsem urejeno, ga dramatiziramo in na koncu še posnamemo v programu Audacity ter MP3 datoteko naložimo v spletno učilnico.

2.2 Naloge: napredno oddajanje datotek

Tu gre za primer sodelovanja med učencem in učiteljem; končni cilj – učinkovita priprava na govorni nastop. Vnaprejšnja oddaja digitalne predstavitve omogoča tisto pravo procesno učenje/pripravo na govorni nastop, katere rezultat je dober govorni nastop in obojestransko zadovoljstvo – učitelja in učenca. Delo pa poteka po naslednjih korakih:

- najprej v spletni učilnico objavimo navodilo za govorni nastop in ga seveda frontalno predebatiramo:
- razložimo tudi kriterije za ocenjevanje govornega nastopa;
- sledijo navodila za oddajo predstavitve v digitalni obliki. Učenci lahko svobodno izberejo orodje, v katerem bodo izvedli predstavitev. Tu se pokaže njihova drznost, igrivost in seveda tudi ustvarjalnost. Če kdo izmed njih uporabi za njih novo orodje, učenec to orodje sošolcem tudi predstavi. Učenci tako poleg klasičnega PowerPointa vse več uporabljajo Prezi, Glogster in celo Smilebox;

Slika 4: Primer predstavitve v Glogsterju.

Slika 5: Primer predstavitve v Preziju.

- vsako predstavitev pregledam in učencu zapišem opombe, kako naj to predstavitev izboljša, pri čemer sem posebej pozorna poleg vsebine tudi na jezik, pravopisna pravila in na zapis s ključnimi besedami.

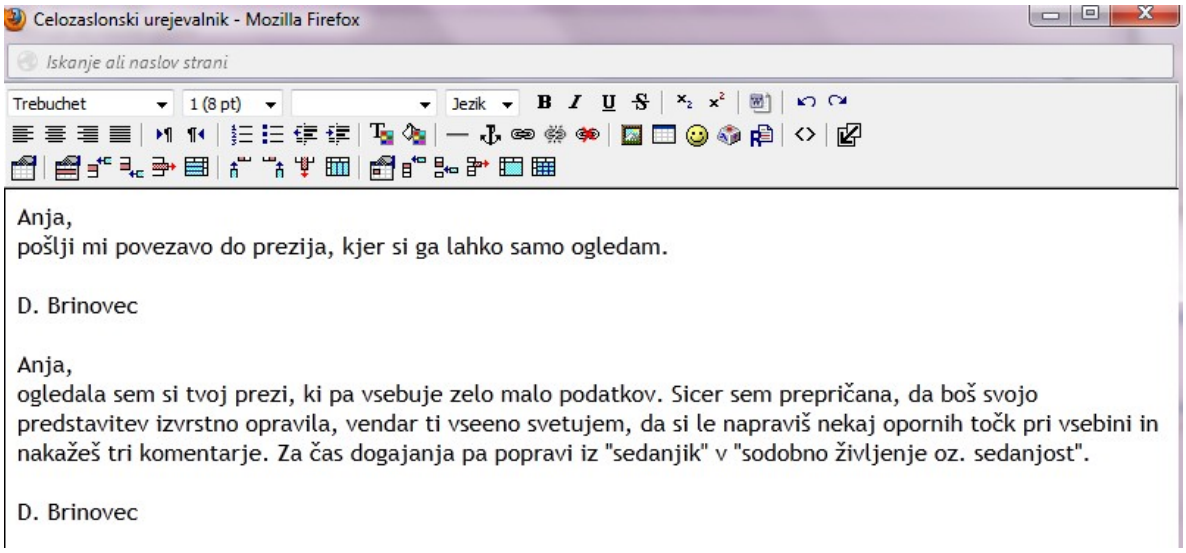

Slika 6: Učiteljevi komentarji k predstavitvi za govorni nastop.

2.3 Sodelovanje v oblaku

Sodelovanju v kakršnem koli oblaku je zelo pripravno za delo na daljavo. Tako učitelji kot tudi učenci se dnevno srečujemo s pomanjkanjem časa, predvsem pa z učenci (gre za dejavnosti izven pouka) zelo težko najdemo skupen prosti čas. Tu so oblaki konkretna rešitev. Eden izmed priljubljenih oblakov, v katerem učenci radi sproščajo svojo igrivost, ustvarjalnost in drznost, je gotovo Prezi. Je pa zaradi tega, ker ga je mogoče hkrati urejati na daljavo, še posebej praktičen. Tako da poslej ne bo večjega problema, če se z učenci ne moremo dogovoriti za skupno delo takoj po pouku v šoli. Delo lahko tu in tam (seveda ne sme postati pravilo) opravimo enako (če še ne bolj) kvalitetno od doma v popoldanskih urah. Sama sem na ta način ob slovenskem kulturnem prazniku z učenci pripravila digitalno animacijo:

- v šoli smo se samo dogovorili za čas, ko bomo gradili prestavitev;
- ob dogovorjenem času smo se povezali s Skypom. Ker smo se v delo povezali štirje, smo imeli samo zvočno povezavo, ki pa nam je povsem zadostovala. Kaj smo delali, pa smo tako ali tako videli na Preziju;
- ena izmed učenk, ki je orodje najbolj obvladala, je Prezi dala v skupno rabo, s tem da je vsem omogočila urejanje. Sama pa sem razdelila delo: eni so iskali in nalagali določene videoposnetke, drugi filme, spet tretji so že pisali besedila, četrti pa je že sproti oblikoval celostno podobo predstavitve.

Tu je šlo za neposredno sodelovalno delo, ki je vodilo h konkretnemu cilju – predstavitvi za slovenski kulturni praznik.

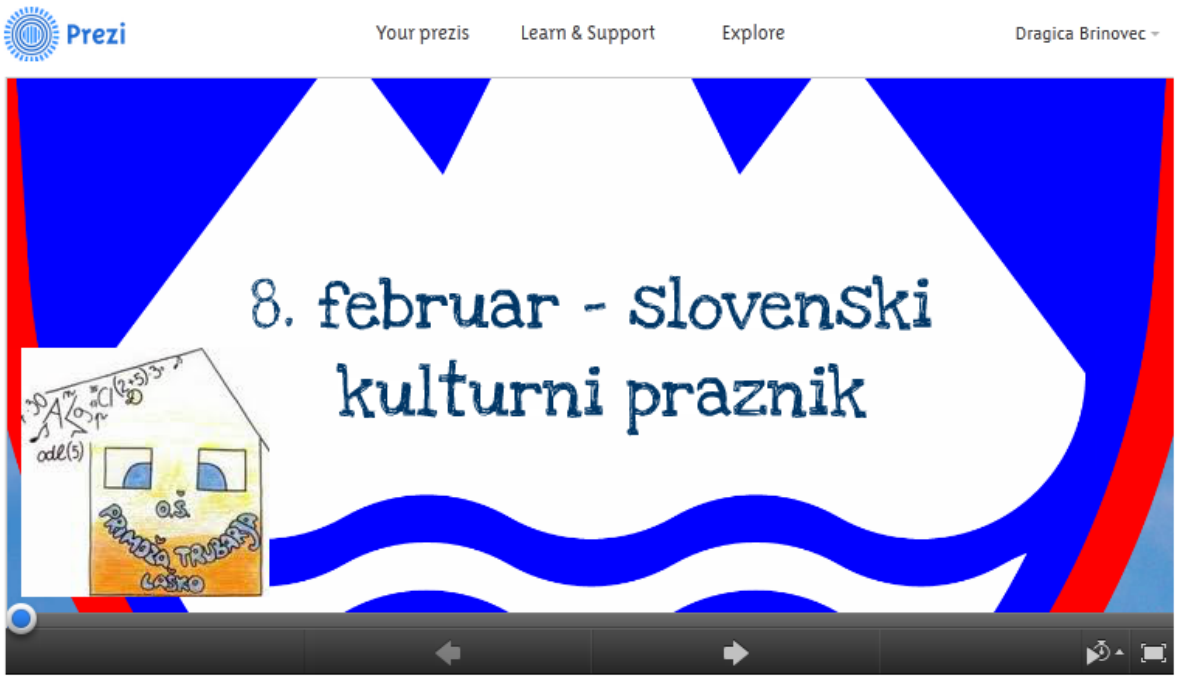

Slika 7: Predstavitev v Preziju (sodelovalno delo v oblaku – http://prezi.com/emby_4np2ryc/?utm_campaign=share&utm_medium=copy).

2.4 Čezoceanska videokonferenca

Naše življenje je s sodobno tehnologijo popolnoma prepleteno in tudi za učence predstavlja orodje, ki ga zlahka uporabljajo pri učenju. Tudi videokonferenčno srečanje preko Skypa ni več noben tabu. S pomočjo računalniške tehnologije lahko rušimo geografske, kulturne in časovne meje.

Slika 8: Čezoceanska videokonferenca: Slovenija - ZDA (Washington) Laško – Redmond – 21. 12. 2011.

Učenci so takole opisali priprave na videokonferenčno srečanje in srečanje samo:
»Nekega dne nam je naša učiteljica povedala, da poučuje na daljavo. Predstavila nam je dečka Vilija iz Združenih držav Amerike. Vili se nam je najprej pridružil v spletni učilnici. V forumu smo se mu najprej predstavili, potem smo začeli sodelovati pri izdelavi različnih nalog (skupaj smo dramatizirali, predstavljali svojo državo …) Ko smo se pogovarjali že nekaj mesecev, nam je učiteljica dejala, da bomo Vilija lahko spoznali na še drugačen način - preko videokonference. Vsi smo bili zelo veseli. Učiteljica nam je povedala, da če hočemo imeti videokonferenco, moramo pripraviti program. Vsi smo se strinjali in si razdelili delo.
Nekateri smo delali filme, drugi dramatizacijo, spet drugi vezni tekst. Dogovorili smo se še, da se bomo dobili še v soboto in vse skupaj utrdili. Sredine videokonference smo se vsi skupaj izredno veselili. Nestrpno smo čakali, da bomo prek Skypa poklicali našega prijatelja Vilija. Tudi Vili je zgledal nestrpen, saj nam je pošiljal smajlije. Čezoceansko videokonferenco smo pričeli v sredo, 21. decembra, ob 7. 45 po našem času (po ameriškem 10.45) in zaključili malo pred deveto dopoldne (v Ameriki je bila ura nekaj minut pred polnočjo).

In končno zares ...
Najprej je sledil nagovor učiteljice. Potem smo se Viliju vsi po vrsti predstavili, Vili nam je s filmom (ki mu ga je pomagal izdelati Marko, družinski prijatelj, ki ja zaposlen pri Microsoftu) predstavil svojo družino. Nato sta Luka in Mitja še predstavila Slovenijo, Jan in Tanja pa sta Vilija in njegovo družino popeljala po Laškem. Tilen pa je z obračanjem ekrana, na katerem je bila pritrjena kamera, ves čas skrbel, da so imeli v Ameriki dobro sliko in nadzor nad dogajanjem v učilnici. Vmes pa je naš zborček zapel dve božično-novoletni pesmi. Čezoceanska videokonferenca je bila velik uspeh. Pri izvedbi videokonference so nam poleg naše razredničarke, ga. Dragice Brinovec, pomagali: g. Marko Sajko, ga. Mateja Škorja in ga. Mojca Povše.«

3 Zaključek

Digitalna tehnologija na noben način ne more zamenjati svinčnika, zvezka, delovnega lista ali učbenika. Celo naša dobra stara zelena tabla je preživela najrazličnejše pedagoške viharje in bo ohranila svoje mesto tudi ob i-tabli. Prav tako tudi ne more nadomestiti tistega pravega konkretnega stika s knjigo … Ponuja le enega izmed načinov učenja in poučevanja, zato se moramo vedno zavedati tudi tega, da je računalniška tehnologija v učno-vzgojnem procesu le sredstvo in nikakor ne cilj.

Se pa tudi zgodi, da je uporaba digitalne tehnologije pri pouku večkrat hkrati sredstvo in cilj, zlasti kadar govorimo o sodelovalnem učenju in poučevanju in hkratnem razvijanju pozitivnih medsebojnih odnosov v procesu vzgoje in izobraževanja. Tako tudi v našem primeru, ko je sta včasih začetni elektronski pogovor in pozdrav včasih celo most do osebnega pogovora. Temelj sodobne družbe pa je vsekakor v povezovanju – v naši eri gotovo v digitalnem.

Literatura in viri:

http://prezi.com/emby_4np2ryc/?utm_campaign=share&utm_medium=copy (10. 6. 2013)

http://prezi.com/7qvftd0duddt/zvesti-prijatelji/?kw=view-7qvftd0duddt&rc=ref-10064505 (10. 6. 2013)

http://193.2.241.184/moodle/course/view.php?id=9 (10. 6. 2013)
http://193.2.241.184/moodle/course/view.php?id=55 (10. 6. 2013)
http://www.glogster.com/tatjanat/myglogster (10. 6. 2013)